

A Szovjet Film Annexe bemutatái

FANTASZTIKUS UTAZÁS

Aki gyermekkorában szívesen olvasta Jules Verne és később H. G. Wells regényeit, az nagy örömet lel most a szovjet filmgyártás új színes filmjében, a *Fantasztikus utazásban*.

A. Szazanov és J. Pomjeszcsikov forgatókönyve valamikor a jövő században játszódik s egy különös utazásról, s néhány tudós halálát megvető bátorságáról szól. Különösen szerencsés ez az ötlet, hogy a fantasztikus mesét reális keretjébe illesztik. Egy jótollú fiatal író a szovjet űrhajózás egyik kutatóintézetébe látogat. Az itt szerzett élmények alapján új regény írásába kezd. Ebből a regényből kerekedik ki a vásznon a film volta-keppeni meséje az Ikarusz bolygóra tett fantasztikus utazásról.

A történet ugyanabban a kutatóintézetben kezdődik, ahol az író élményeit szerzte. Kornjev és társai a Mars meghódítására készülnek. A tudósok elfoglalják helyüket az űrrakétában, s néhány pillanat múlva már meg is érkeznek a bolygóközi állomásra. Különösen jól sikerültek a filmek a bolygóközi állomárról készített kockái. A film alkotói nemcsak képzeletükre támaszkodva, hanem a tudó-

mány eddig elért összes eredményeit és további megvalósításra váró terveit is figyelemmel kísérve készítették el ezt a filmet. A cselekmény tempója innen kezdve felgyorsul. Amerikai tudósok ugyanebben az időpontban szintén a Mars meghódítására indulnak el. Rakétájuk azonban letér a kitűzött pályáról. A szovjet űrrakéta megmentésükre siet. A néző nem tudja, hogy az űrben készült pompás trükkfelvételekben gyönyörködjön-e, vagy a kitűnő színészek játékát és a mese szépségeit élvezze. Sok viszontagság után, amelyek során egy tudós életét is föláldozza a többiek megmentéséért, a fantasztikus uta-

zás résztvevői szerencsésen visszaérkeznek a földre...

Eddig tart a fiatal író története, amelyet fölolvast az intézet tudósainak, akik azzal búcsúznak el tőle — és a film nézőitől —, hogy ami ma még utópia, mindaz rövidesen valósággá válhat.

A filmet A. Kozir és M. Merjukov rendezte. Szereplői közül a más filmekből már ismert Pereverzevet emelhetnénk ki, aki Kornjev professzort alakítja. A film nagyszerű fölvételeit Kulcsickij készítette. S a témához méltó filmzenét olyan kiváló komponista írt, mint Jurij Mejtusz, az Ifjú gárda és más operák zeneszerzője.

P. L.

Két fiú, egy kislány

Gracskin és Gromobojev, a nagy gyár két fiatal esztendőse, kifogyhatatlan a mókából, humorból. Mindig valami huncutságon török a fejüket. Ez nem is volna baj, de ugyanakkor a munkában igen könnyelműek. Rendszeresen elkésnek az üzemből, s ennek nagy hátrányát érzi a brigád is, amelyben dolgoznak. Nem használ a többszörös figyelmeztetés sem, ezért ügyük a KOMSZOMOL gyűlés elé kerül. Mindenki meglepette már könnyelműségüket, ezért a többség úgy határoz, hogy ki kell tenni őket a gyárból, mert csak az ilyen szigorú lecke használhat nekik. Egyedül a talpraesett és bájos kis Nadja veszi őket pártfogásba, ennek meg az lesz az ára, hogy őt bízzák meg: nevelje őket rendes munkaerkölcsre, felelősségre. Hiába a tiltakozás — a többség így dönt.

Ez az expozíció, s ezután bő forrásból buzog a derű, a humor. A két fiú fűtől a kislányra, sőt Nadját is megtréfalja jónéhányszor. Lassan-lassan azonban sikerül Nadjának Gracskin és Gromobojev hiúsága révén bizonyos felelősséget és neme-

lyök című magyar filmmel egy családba való. Már a témája is rokonságba hozza vele, de méginkább a cselekmény frissége és a közős eszmiség. Gracskin és Gromobojev nem romlott emberek, egyetlen hibájuk az, hogy mindent könnyen fognak fel, azt is, ami környezetük és az egész társadalom számára a legfontosabb. Nem erkölcsi érzék hiánján élnek tehát, csak erkölcsi érzékük nem terjed ki a munkára — ezért fel kell ébreszteni felelősségüket. Az ilyen »esetek«-hez kitűnő pedagógiai segítség ez a film.

Fő eleme mégis a humor ennek a filmnek. Az író és Jurij Csuljukin rendező három nagyszerű komikus, N. Rumjanceva, J. Bjelov és A. Kozsevjnyikov — Nadja, Gracskin és Gromobojev alakítói — számos ötlettel segítik a nevettetésben. A szerepek nagyon sok lehetőséget nyújtanak a mókázásra, nevetetésre, s a színészek mértékkel ugyan, de élnek is valamennyivel.

sebb virtust éleszteni a fiúkban. Egyszer-egyszer meg is szegényülnek, s Nadja segítségével végül eljutnak odáig, hogy ügyességüket és tehetségüket nemcsak tréfákban, hanem a munkában is kamatoztatják.

A cselekmény és a mondanivaló friss, mai. Tatjana Szityina, a film írója szelímes és bő humorú, fordulatok forráskönyvet írt. A Két fiú, egy kislány a Kö-

Nagyon megkapó, a film egészét tekintve, hogy lényegesen egészen mindennapos problémát, történetet dolgoz fel, s ezt igen vonzóvá, sőt igen érdekfeszítővé tudja tenni. Ugyanakkor bizonyítékul is szolgál ez a szovjet filmújdonosság, mégpedig arra, hogy a ma emberének elsősorban a mai életben kell keresni a témát, s ebben kell megeléni-

a humor, a dráma, a szórakozás és nevelés lehetőségét.

S. I.

— Védnökséget vállalt a Csongrád megyei Építőipari Vállalat központjában csaknem húsz műszaki és adminisztratív munkakörben tevékenykedő dolgozó a város területén lévő különféle munkahelyek felett. A védnököket a szakszervezeti bizottság bízta meg azzal, hogy segítsenek az építkezéseknél adódó anyag- és gépproblémákat megoldani és a munkások kéréseit és panaszait is intézzék el.

PÁSZTOR FERENC:

42. — Ezredes úr... Tíz óra van már... Nem hiszi el nekem, hogy délután két órakor robban az erőm? Nem akarja megérteni ezt a szörnyű igazságot?

— Igazán rejtélyes ember maga, Gémes. Miért olyan sürgős most magának, hogy az erőm ne robbanjon fel? Tulajdonképpen azért kapja a dollárt, azért dobták át magát a határon, hogy ellenünk dolgozzon. Most pedig? Persze, nem sikerült a tervük. Nem számították ki jól a lépéseket.

— Ezredes úr, hallgasson meg — vált hamuszínűvé Gritz arca. — Nagyon kérem, értsen meg. Tudom, hogy már nem lehet visszacsúszni a dolgot, nem lehet a tényeket változtatni. De érte meg, értsen meg... En annyira szerencsétlen vagyok. Eddig engem mindenki csak megvásáraolt. Nem volt más út, nem lehetett mást tenni.

— Azt akarja mondani, hogy bánja, amit tett? — kérdezte kicsit gúnyosan az ezredes.

— Nézze, ezredes úr, nekem már úgysem hinnének. Minden mindegy. De annyit engedjenek meg, hogy az erőművet megmenthessem. Nem akarok még több bűnt, így is rongyember lett belőlem. Mivé leszek?

— Megnyugodhat. Mi már minden intézkedést megtettünk arra, hogy Korponán egy szeg se görbülhessen el. Ha emiatt vannak aggodalmak, akkor nyugodtan lehet. Vagy azt hitte, hogy közben mi alszunk, barátom?

— Értem — hajította le a fejét Gritz. — Mindennek vége már. Ez azt jelenti, hogy akár biztosra is vehetem, hogy engem rövidesen felkötnek.

Némán nézte a csíkos szőnyeget, a szoba forogni kezdett vele, keserű íz érzett a szájában.

— Egressy is kérezerült? — kérdezte halkan.

— Igen. Elfogtuk — válaszolt habozás nélkül az ezredes.

— Mondhatok még valamit, ezredes úr?

— Mit mondhatna még? Visszatérünk a részletekre.

— Könyörgöm, ezredes úr. Tudom, hogy önök nem a legfinomabb eszközökkel dolgoznak. En mégis nagyon szeretnék valamit kérni. Az édesanyámnak ne mondják meg, hogy milyen fia van. Tessék nekem elhinni, hogy megszakad a szíve, ha megtudja, hogy gyilkos lett a fiából...

— Legszívesebben agyonlőném magamat... Legalább nem kellene ebben a nagy szegényben élnem... Egressy más... Neki van miért... Mert ő gyűlöl mindent, ami a munkásoké, a szegény embert mindig csak a lábkapucijának használta. Azt hiszi, hogy velünk nem ezt csinál-

Varázsló, segíts!...

Emlékezés Gelléri Andor Endréről, halálának 15. évfordulóján

Illő, ha egyik legszebb novellájának címével idézzük emlékét. Gelléri Andor Endre a magyar széppróza József Attilája volt, s ez a meghatározás itt úgy is érvényes és helytálló, hogy novellái sokkal közelebb állnak talán a vers, a líra műfajához, mint a prózához. Mindig nagy regényt tervezett és sohasem jutott tovább rövidebb elbeszéléseknél, egy-egy kivételtől eltekintve.

József Attilához hasonlított az életsorsa is. Apja műszerész volt, s a későbbi író gyermekkorát ebben a szerelőműhelyben töltötte. Volt aztán kazánkovács, rakodómunkás, kékfestő, asztalossegéd s egy kicsit minden szakmába belekóstolt. Megismerte a munkanélküliek, a csavargók, a társadalomból kirekesztettek nyomorúságos életét is.

Írói tehetségét Mikes Lajos fedezte fel. Ő jelentette meg a fiatal Gelléri Andor Endre egyik rövid elbeszélését, amelynek sajátosan eredeti, tehetséget mutató izére fölfigyelték már ekkor az irodalmi élet beavatottjai. Életében azonban nem kapta meg sem azt az erkölcsi, sem azt az anyagi

elismerést, amely őt tehetsége alapján megillette volna. S olyan rövid volt ez az élet is. Negyvenegynéhány éves korában, 1945. március 1-én halt meg a deportáltságban szerzett betegségében, amit csak súlyosbított az állandó éhezés, a nyomorúság.

Nagyon erős ember volt. Egyízben az országos atlétikai bajnokságon második helyen végzett. Nagyon szerette a munkát és a nagy erőfeszítést igénylő sportokat. A véletlen különös ironiája, hogy egy ilyen csákányhoz, fejszéhez szokott ember kérges keze forgatta azt a tollat, amely ezeket a különös, nőiesen finom, hangulatazdag és végtelenül borús novellákat írta. Míg élt, csak egyetlen kötete jelent meg: »Szomjas inasok« címmel a Nyugat kiadásában.

Művészete elismeréshez igazán csak a föl-szabadulás után jutott. Legutóbb Nagymosoda címmel egy kisebb válogatás, s »Varázsló, segíts« címmel novelláinak gyűjteményes kiadása jelent meg. Egyik elbeszéléseiből, a Vera naplójából készült a Vasvirág című magyar film, amelyet nagy sikerrel vetítettek filmszínházainkban.

A Szegedi Zenei Hetek eseményei

Az Országos Filharmónia szombati hangversenye műsoráért külön figyelmet érdemel. Bán Sándor, a szegedi szakiskola művésztanára, alig ismert Haydn-szonátával és Mozart-számokkal a műsor első felének élményszerű meglepetését szolgáltatta, szünet után pedig a Pedagógiai Főiskola Ének-kara szerepelt. Bartók- és Kodály-művekkel, felvonultatva a női és férfikart, majd a vegyes kamaragyűjtést s a nagy vegyeskarta. Bán Sándor jelentős stílusfejlődésről tanuskodó zongorajátékában a bécsi klasszikus mesterek bensőséges hangulatvilágát tárta föl. Haydn Esz-dúr szonátájában alig van valami a mester derűs kedélyéből, mégis felelősen a témák önvalomásszerű beszédjének közvetlenségével, amit az előadás oly természetesen vetített elénk. Mozart zenekarszerű színeket felvilátozó h-moll Adagiojában és a mélabúsan daloló a-moll rondóban a tolmácsolás még teljesebb kapcsolatot teremtett a hallgató-

sággal. Végül Beethoven Waldstein szonátájában magasan lobogott a férfias líra tüze és a kitűnő művész a hálás hallgatóságnak Hummel Rondóját muzsikálta ráadásul.

A Pedagógiai Főiskola Ének-kara pompásan fejelezte, hangképzésben egyetemes, szívvel-lélekkel muzsikáló együttes, amely előadóművészek puha dalolását, rugalmasságát vezetőjének, dr. Faludi Béla tanárnak köszöni. A legszebben sikerült Bartók Négy szlovák népdala Vidovszki László, szakiskolai hallgató muzikális zongorakíséretével és Kodály-Ady »Aki mindig elkésnek« című szívbemarkoló remeke, a nagy vegyeskar hibátlán éneklésének fényében. A kamaraszámok közül a női kari Bartók opuszokat, valamint a kis vegyeskari előadásban hallott Norvég lányokat és az Esti dal kodályi népdalfeldolgozását emeljük ki.

Szatmári Géza

Kirákatverseny a nemzetközi nőnapra

A szegedi kiskereskedelem és a vendéglátóipar ez évben sem feledkezik meg március 8-ról, a nők napjáról méltó megünnepléséről. Ebből az alkalomból a Szegedi Élelmiszerkiskereskedelmi Vállalat kirakatversenyt rendez, valamint március 6-tól 12-ig a nyolcas számú gyorskiszolgáló boltban (Széchenyi tér 6) készíttel-bemutatót tart vásárlással és kóstolással egybekötve. A Szegedi Kiskereskedelmi Vállalat ugyancsak részt vesz a kirakatversenyben, ezenkívül március 8-án a Lenin körüli volt 32-es számú bolt helyiségében háztartási munkát megkönnyítő kiállítást és árubemutatót rendez, ahol bemutatják a háztartási mosógépek centrifugál- és egyéb háztartási villamosgépek használatát a gyakorlatban. A kirakatversenyben részt vesznek még a Szegedi Szálloda- és Vendéglátóipari Vállalat üzemegegyeségei, a Tisza Állami Áruház, a Bizományi Áruház, a Szegedi Kertészeti Vállalat, valamint a Népművészeti és Házipari Szövetkezet szegedi boltjai.

ták? Csak a magamfajta bolondokat tudták ezekre a piszkos munkákra felhasználni. Azt hiszi, hogy van ezek között egy úr is? Azok odaát dírigálnak, ott szedik meg magukat a mi nyomorult bőrünkön.

Fónai ezredes megvetően nézte a magatehetetlen, vergődő embert. Kicsit érezte, hogy szerencsétlen, de a düh sem csitult még el benne. Egyre azon járt az esze, hogy Bódog János határőrt már hiába várják otthon, egyre az kavargott benne, hogy milyen szörnyűség az, amikor egy fiatal parasztygyerek odáig juthat, ahová Gritz életútja torkollott.

S mintha ebben a pillanatban Gritz is erre gondolt volna. Késerves ábrázattal nézett a szigorú ezredesre, aztán hirtelen lecsuklott a feje, sírni kezdett.

Egész testét rázta a zokogás, közben el-elcsukló hangon tört ki belőle az eddig kendőzött, szépitett igazság.

— En nem vagyok Gémes... En Gritz Ferenc vagyok... En Püspökszéken laktam. Es igen, én kém lettem. Közöséges gazember. Öljön meg, ezredes úr...

— A törvény előtt kell majd felelnie. Ne bögjön itt nekem — dühödött meg az ezredes. — Különbön tudjuk ezt is. Azt gondolja, hogy meghatnak a júdaskönyvek? Azt hiszi, hogy ezzel feltámaszthatja azt a katonát? Érti maga, hogy milyen szörnyű bűnt követett el?

— Értem, nagyon értem — roskadt össze Gritz és tá-molyogva ment a székhöz. Elszakadt az utolsó fonál, el-úszott az utolsó szalmaszál is.

Az őt az ajtóban várta.

Fónai az óráját nézte. Fel óráit időzött, de megérte. Sokkal többet tudott már. Ellenőrizhette feltételezéseit. Azt is ellenőrizte, hogy valóban igazat mondott-e Egressy. S lám, minden egyezik. Térképtáskájából vázlatot húzott elő. A gyűrűből kihúzott parányi papírról másolták le... A füzetbe pillantott, s néhány másodperc alatt még egyszer összegezte, mit is mondott Egressy.

Ravasz fickó volt. Nem ment könnyen a puhtása. Gritz más volt, még volt benne egy kis szikrája a megtépázott, bemocskolt becsületnek. Még most is a fülébe csengetek Egressy szavai.

— Nézze, ezredes úr. Tudom, hogy kinyírnak. Ezt minden országban így szokták, ha valakit kémkedésen, diverzión kapnak el. De nem gondolja, hogy hasznos szolgálatakat is tehetnének maguknak? Hogy igazat adjon nekem, hogy hitelezem a szavamat, hát megmondom magának... Utánam jön egy pofa, az a nagy mester. Az a főnök. Annál van a robbanóanyag is... Ha nem adnak át az ügyészségnek, én hajlandó vagyok...

— Mindenre hajlandó vagyok, mindent elkövetek. Nem riadok vissza a legpiszkosabb munkától sem... Nem érdekel sem isten, sem ember...

(Folyt. köv.)